

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Henrici Canisi[i] Noviomagi, Belgæ, Jn Academia
Ingolstadiensi SS. Canonum Profess. Ordinarii & Primarii,
Opera Quæ De Ivre Canonico Reliqvit**

Canisius, Heinrich

Coloniae Agrippinae, 1662

Caput XVII. Quibus modis quis eximatur à præstatione decimarum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62169](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62169)

incorporali. Menoch. *de recuper. poss. rom. 9, n. 268*, Ideoque magis cessare hoc casu pœnam *d. l. Si quis in tantam*, ob eandem rationem, quam diximus de non restituenda possessione Clerico vel laico, qui per Parochum loci spoliatus est jure decimandi, atque ad eundem legis pœnam ad præsentem casum trahi non possit, ob præsumptionem apertam, quæ pro Parochæ militat & spoliato adversatur.

Sed quid si Parochus, lite vel appellatione pendente, hanc spoliationem intulerit? Et rectè responder Lapus Abbas in *d. cap. 2*, spoliatorum hoc casu restituendum esse, etiam si prius non docuerit titulum possessionis suæ. Idque ex capite attentatorum. Nam certi juris est, lite penden-

te vel appellatione nihil innovari posse, donec liti finis impositus sit, *toto tit. sup. Ut lite pendente nihil innovet l. unic. D. Nihil innovari appell. pend. C. l. Constitutiones 16, D. De appellat.* Rationem hanc reddens, quod vis attentati magis sit privilegiata, quam possessorum recuperandæ cum per attentatioem offendatur jus, pars, judicium & iudex. Eiusdem sententiæ suæ Lopus citat Innocentium, Hostiens. & Joan. Andr. quam & sequitur Geminianus in *d. c. 2, num. 9*. Quod in Clerico spoliato verum esse censeo; in laico non item, nisi de privilegio S. Pontificis vel de Concilio Lateran. quo attitur laicus, controversia esset.

CAPUT XVII.

Quibus modis quis eximatur à præstatione decimarum.

SUMMARI A.

1. Quilibet ad præstationem decimarum tenetur, nisi se exemptum probaverit.
2. Exemptio à decimis quibus ex causis competat, videl.
3. 4. Vel beneficio S. Pontificis: in quo tamen duo sunt animadvertenda.
5. 6. Vel ex loci consuetudine, ubi quoque est explicatio cap. In aliquibus §. fin. hoc tit.
7. Refutatio aliorum Interpretum.
8. Covarruvia sententia rejecta.
9. Auctoris sententia de consuetudine.
10. Consuetudo Hispania in solvendis decimis.
11. Item Galliarum.
12. 13. D. Thoma sententia explicata.
14. De præscriptione immunitatis à decimis.
15. Qua quatuor argumentis oppugnatur.
16. E contra confirmatur.
17. Contrariorum solutio.
18. De transactione, quomodo per eam decima tollantur.
19. De remissione decimarum.

Certa juris regula est, quemlibet ex præscripto sacrorum Canonum ad functionem decimarum teneri, & cogi posse, sicut supra *c. 4*, latè comprobavi: nisi is contra, se exemptum docere possit, *c. A nobis 24, h. tit. De decimis*. Ubi his verbis Innocentius III. Cum igitur quilibet decimas solvere teneatur, nisi à præstatione ipsarum specialiter sit exemptus, &c. Quibus posteriori-

bus verbis aperte innuitur, decimarum præstationem non ita præcisè omnibus & singulis incumberet, quin ab eadem interdum liberentur vel subleventur.

Idque quique ex causis contingere potest, vel privilegio summi Pontificis, vel consuetudine loci, vel præscriptione, vel transactione, vel remissione ejus, cui decimæ debentur. Singulas has species perlustremus.

De summo Poat. adaubitari non convenit, propter supremam ejus potestatem in Ecclesias & Ecclesiastica jura, *c. 1, in pr. De præbend. lib. 6*, Exempla extant in *c. 9, c. 10. pen. b. 1*. Idque obtinet tam in laicis, quam in Clericis donatariis, ob eandem rationem.

In quo tamen animadvertendum est, ne privilegium illud nimis damnosum sit Ecclesiæ, cui aliàs debentur decimæ. Nam hoc casu privilegium sub vel obreptionis argui & refelli possit, *c. Quid per novale 21, De verb. significat. juncta l. 2, C. De precib. Imp. offer.* Idem iuris est, si ex post facto causa privilegii cessaverit, *cap. Suggestum 6, h. tit. cum sublatâ causâ tollatur quoque eius effectus, c. Cum cessante 60, sup. De appellationib.*

De consuetudine est textus in *c. In aliquibus 32, §. fin. b. 1*. Ubi his verbis Innocentius III. in Concilio generali Lateranensi: Illa quippe decima necessario solvenda sunt, qua debentur ex lege divina vel loci consuetudine approbata. Scio hunc textum variè à Dd. accipi. Nam Bernardus & Innoc. *ibid.* exaudiunt eum de consuetudine loci in præ-

præstandis decimis huic vel alteri Ecclesiæ, juxta *Cum sint* 13, *Eccl. Cum Apostolica* 20, *b. t.* non verò intelligi volunt de quota decimarum, quam notant consuetudine loci posse tolli vel diminui, per textum in *can. Quicumque* xv. q. 7, *Eccl. Cum homines* 7, *h. t. De decimis*. Quæ certè interpretatio non convenit verbis ejusdem textus: nam is dissentit de ipsis decimis loquitur, non de Ecclesiis, quibus decimæ præstantur. Quare alii hanc consuetudinem de quota decimarum intelligunt, sed quæ à S. Pontifice approbata sit. Verùm hæc sententia merà conjecturâ nititur, & apertè eidem textui repugnat in verbis, *vel loci consuetudine approbata* Pontificis autem nulla mentio sit. Terriò verò consuetudinem hanc transferunt ad mōres Theutonicorum, quos ajunt loco decimarum annuatim præstare solitos certas mensuras, sive fructus colligantur sive non; id ideo posse fieri existimantes propter incertum fructuum eventum; quæ interpretatio planè aliena est. Hostiensis verò verba *d. s. fin. ex lege divina*, intelligit de prædialibus decimis, & subsequenter, *vel loci consuetudine*, de personalibus. Sed & hæc interpretatio solâ conjecturâ ducitur. Ultimò, Joan. Andreæ ejus sententiæ est, quòd putet consuetudine loci non posse diminui præstationem decimarum, sed è contrâ rectè posse augeri; ut sensus sit, quòd decimæ prædiales & personales, non solum necessariò præstandæ sint, sed & quòd ultra decimam ex consuetudine loci deberet, at est nona, octava, sexta pars. Sed & hæc interpretatio sola conjectura est. Quas omnes interpretationes simul congessit Panorm. *in d. s. fin.* quarum ultimam ipse magis pròbat.

7 Cæterùm Dd. ad comminiscendum has varias interpretationes, nulla alia ratio impulit, quàm quòd putent decimarum præstationem esse divino jure introductam, atque idcirco contrariâ consuetudine eam abrogari vel minui non posse, *e. fin. sup. De consuetud.* Ne igitur offendant jus divinum, variè detorquent sententiam *d. s. fin.* Sed falluntur, sicut suprà *cap. 3.* demonstravimus, quò loco hanc distinctionem adhibuimus; quòd decimæ, quatenus subserviunt exhibitioni Clericorum, consuetudine aboleri, vel derogari eis non possit; utpote cum hac specie iuris naturalis sint, adeoque divini: quatenus verò extra causam exhibitionis Clericorum sunt, iuris esse Ecclesiastici, non divini vel naturalis; & consequenter iis locum esse consuetudini, *d. s. fin. De con-*

superior.

Unde alius sensus est *d. s. fin.* quòd scilicet illæ decimæ necessariò solvendæ sint, quæ debentur vel iuxta quantitatem lege divinâ constitutam, quam Ecclesia ex veteri Testamento desumptam novâ sanctione reduxit & innovavit; ut accidit, ubi solvuntur integræ decimæ: vel iuxta quantitatem consuetudine loci receptam, uti sit, ubi solvitur minor quàm decima pars; & tamen hæc quantitas etsi minor, vulgari more loquendi adhuc vocatur decima. Bellarminus *controverfia* 5, *lib. 1, cap. 25, De decimis dubio 1.*

Cui certè consequens est, si quota decimarum (quæ est decima pars) consuetudine loci diminui possit, ut non decima, sed duodecima, vel vigesima vel alia minor pars solvatur, posse & integras decimas eadem ratione consuetudine tolli, dummodò Clericis, quibus aliàs debentur decimæ, aliunde ex proventibus Ecclesiasticis prospectum sit, *argum. eorum qua pascit post de præscriptione decimarum dicam.*

In quo tamen dissentit Did. Covarr. *Variat. resolut. lib. 1, c. 17, num. 8, in fine*, dum apertè improbat consuetudinem, uti irrationabilem & omninò iniquam, quæ laicos omninò ab omnium personalium & prædialium solutione & obligatione eximit in aliqua regione vel Provincia, etiam si ibidem Sacerdotes spiritualia ministrantes aliunde quàm ex decimis congruè possint alimenta percipere. Nimia etenim (addit) hæc est exemptio: siquidem ex ea tollitur recognitio, quam iustissimum & æquisimum est, Sacerdotibus ministrantibus spiritualia exhiberi, aliquo præstito stipendio. Unde ab Episcopis hæc irrationabilis consuetudo admittenda non est, imò penitus rescindenda. Ita Covarr. *citato loco*. Ubi similiter *n. 9.* tractat, an privilegio Romani Pontificis possit laicis competere immunitas à solutione decimarum. Sed hoc antè discussimus.

Cæterùm video eundem Covarr. vel sibi non constare, vel obscurius loqui, quàm intelligi possit. Siquidem *d. n. 8, vers. Henricus tandem cum versas certò certius*, putat decimas ex eo capite, quo naturalis & divini iuris sunt, nempe ut significant & præmonstrant (ut ipse loquitur) ministrantium spiritualia congruam sustentionem, eandemque necessariam, nullâ consuetudine tolli vel diminui posse. Quippe (inquit) ius naturale nec divinum potest consuetudine ullâ tolli nec etiam diminui. Has vero decimas, quæ iure humano tantum introductæ sunt, hoc est, quæ extra alimenta sunt Clericorum, censet

M a s

tolli

colliposso consuetudine, quæ rationabilis est, & legitime præscripta, ut & alia, quæ jure Pontificie inducuntur sunt.

Quæ Covarr. sententia posterior apud me exploratissima est, per text. in cap. ult. De consuet. & penult. Insi. De jure naturali, gent. ut & alias comprobavi, sup. cap. 3. Sed quod ad prius attinet, rogo, cur secus sit in consuetudine regionis sive Provincia? Respondet, quia tollitur illa recognitio, quæ iustissimum & æquissimum est Sacerdotibus adhiberi aliquod stipendium. Verum si hæc ratio vera esset, obtineret & in quavis consuetudine loci.

Itaque, ut rem certò concludam, existimo præstationem decimarum, quatenus extra exhibitionem Clericorum sunt, per contrariam consuetudinem abrogari vel ei derogari posse, dum tamen hæc consuetudo rationabilis sit ac legitime præscripta, ut in omni consuetudine contra jus scriptum requiritur, d. cap. fin. De consuet. Nam quæ ratione id privilegio summi Pontificis vel præscriptione fieri potest, eadem ratione & consuetudine fieri poterit. Accedat, quod passim in orbe Christiano consuetudine receptum sit, ut ex certis fructibus nullæ solvantur decimæ, vel saltem aliqua portio: veluti de œno, herbis, oleo, dummodò ex aliis redditibus super sit justa Sacerdotum sustentatio, ut ex Castrensi & aliis refert idem Covarr. d. num. 8, vers. Septimò. Quid ergò impedit, ne & in ceteris rebus eadem consuetudo induci possit?

10 Hinc, ut opinor, factum est, quod Hispaniarum Reges, præsertim Carolus V. publicis edictis veterint in Hispaniis decimas à laicis exigi, quæ ex consuetudine solvi non solent.

11 Idem apud Gallos cautum dicitur Philippi IV. constitutione, idem quæ pluribus præjudiciis Parisiis confirmatum, narrat & ipse Covarr. dicit. num. 8, vers. Nonò.

12 Sed quia permagni interest, hanc rem habere perspectam & probè cognitam, ideo lubet hinc adferre sententiam D. Thomæ.

Hic igitur in 1, 2, quæst. 87, art. 1, cum hoc argumentum objecisset: *Quod sine determinatione temporis debetur, nisi statim solvatur, obligat ad peccatum: si ergò homines tempore gratia obligarentur ex necessitate præcepti ad decimas solvendas in terris, in quibus decima non solvuntur, omnes essent in peccato mortali ac per consequens etiam ministri Ecclesie dissimulando: quod videtur inconveniens; non ergò homines tempore gratia ex necessitate tenentur ad solvendum decimarum.*

Cui argumento his verbis ibidem responderet: *Ad quintum dicendum, quod ministri Ecclesie majorem curam debent habere spiritualium bonorum in populo promovendorum, quàm temporalium colligendorum. Et ideo Apostolus noluit uti potestate à Domino sibi tradita, ut scilicet acciperet stipendia victus ab his, quibus Evangelium Christi prædicabat, ne daretur aliquod impedimentum Evangelio Christi. Nec tamen peccabant illi, qui ei non subveniebant; alioquin Apostolus eos corrigere non emisset. Et similiter laudabiliter ministri Ecclesie decimas Ecclesie non requirunt, nisi sine scandalo requiri non possent, propter dissuetudinem, vel propter aliquam aliam causam. Nec tamen sunt in statu damnationis, qui non solvunt in locis illis, in quibus Ecclesie non petunt nisi fortè propter obstinationem animi habentes voluntatem non solvendi, etiamsi ab eis peterentur.*

Hæc D. Th. cujus sententia apertissima est, præterquam quod ultima illa verba, nisi fortè propter obstinationem, & e scrupulum nobis injiciant. Videatur namque rem clarè, inquit ibidem Cajetanus, sub dubio dicere. Sed quomodo eximit hunc ipse Cajetanus? his verbis: *Ad hoc dicitur quod quis nolens dare petentibus ministris decimas, possent allegare aut præscriptionem, aut Ecclesie Romanæ tacitam donationem, eo quod tam diuturno tempore servit & toleravit, idcirco auctor sub dubitationis nota hæc dixit. Sed hæc obsecratoria videntur quàm ut capi possint.*

Puto tamen D. Thomam eo casu loqui, quod decimæ stipendii loco peterentur in subsidium vitæ, populus verò obstinato animo eas detrectaret. Nam peccaret contra illud Matth. 10, dignus est operarius mercedem suam. Idque verisimile videtur, propter exemplum Apostoli à se allatum. Vide latius Navarr. in Manuali cap. 21, num. 30, & Greg. de Valencia Commentar. Theolog. tom. 3, disp. 6, quæst. 5, puncto 2.

Jam de præscriptione videamus, an & quatenus immunitas à non præstandis decimis per eam acquiratur? Et quidem Petr. Rebuffus in tract. De decimis, quæst. 13, num. 55, hanc generalem regulam tradit, quod nullus, sive Clericus sive laicus sit, libertatem nullas solvendi decimas præscribere possit, etiamsi viveret per mille annos. Hujus regulæ auctores citat Dominicum in cap. 2, col. ult. De præbend. in 6, & Barbatium cons. 35, Sapienter col. 6, in 2, vol. & consequentes omnes alii, qui decimarum præstationem divini juris esse asserunt, de quibus cap. 3, sup. Quæ regula his argumentis fulcitur videtur Primum est, quod Deus sibi reservaverit decimas in signum universalis domi-

ni, cap. *Tua nobis* 26, & cap. *Cum non sit* 33, h. sic. ergo præscriptione tolli non possunt, arg. text. in l. *Compositis* C. De præscript. 30, vel 40, annor. ubi & in specie tradit Salycetus num. 2. Secundum, si tardius, quam convenit, solvere decimas peccatum est, si nihil solvatur. Quippe tanto sunt graviora peccata quanto diutius infelicem animam detinent alligatam, d. cap. *ut. de consues.* Tertium argumentum est, quod decimæ dicantur tributa egentium animarum, d. cap. *decima* & d. cap. *Tua nobis*. Unde consequens videtur, eas præscribi non posse, cum subtrahere alimenta idem sit quod occidere, l. *Necare* D. De liber. agnosc. Quartum est: Is qui est in mala fide præscribere non potest, cap. *fin. De præscript.* & cap. *Possessor* De reg. jur. in 6, At ille, qui immunitatem à præstandis decimis præscribere nititur, in mala fide est, saltem præsumptione juris; cum contra jus agat, cap. *Qui contra eod. tit. de R. l. in l. Quomodo modum* C. De agric. & censit. Quintum: Is qui non possidet aut quasi, non potest præscribere, cum nullâ possessione munitus sit, cap. *Sine possessione* d. tit. De R. l. At laicus jus decimandi non possidet, cap. *Causam* 7, De præscriptionib. ubi hoc argumento utitur summus Pontifex: *Quia cum laici decimas detinere non possunt, eas nullâ valent præscribere ratione.*

At his argumentis non obstantibus, rectius alii existimant, immunitatem sive libertatem à præstandis decimis tempore immemoriali præscribi, etiam per laicum. Si quidem hæc immunitas non consistit in percipiendis decimis ex alienis prædiis, in quo versatur jus decimandi, quod spirituale est, sed ut habeat quis integros fructus absque onere decimarum, quod nec spirituale est, nec quasi spirituale, ac subsequenter nec ejus incapaces sunt laici Covarr. *Variar. resol. lib. 1. c. 17, n. 10*, ubi ita inquit: *Est sciam, laicos incapaces esse quasi possessionis juris percipiendi decimas ex alienis fundis, quæ Ecclesiis debentur: non video alicubi probari eos incapaces esse ad quasi possidendam exemptionem istam à solutione decimarum: cum nec istud jus sit spirituale nec quasi spirituale, non enim est jus percipiendi eas decimas, quæ Sacerdotibus ministrantibus spiritualia debentur; nec easdem decimas verè debitas retinendi; sed jus percipiendi ex agris propriis fructus integros absque detractio- ne decimarum: quod quidem jus esse spirituale vel quasi, ejusque incapaces esse laicos, mihi nondum ex juris Pontificii sanctionibus constat.* Hæc Covarruvias. Ut hinc omnino separandum sit jus decimandi, quod Clericis competit, à jure retinendi fructus

suos integros; quod se habet instar libertatis à servitute, quæ alteri antè debebatur. Nam licet prædium tuo servitutem per prædium meum debeam: libertatem tamen ab ea servitute rectè præscribo per constitutum à jure tempus, l. *pen. Et ult. C. De servit. Et aqua Et l. fin. C. De præscript. longi temp.* Huic sententiæ ad stipulantur. Greg. de Valentia *Comment. Theolog. tomo 3, diff. 6, qu. 3, puncto 2, in fine*, Fernandus Vasquius *Illust. controvers. lib. 2, c. 89, n. 10*, & Navar. *conf. 2, n. 5, De decim.* Cujus verba hic libet adscribere: *Quoniam inquit, quicquid dicant plurimi, qui in hoc possunt allegari, & parum de jure, quo decima debentur, noverunt: veritas est, quod etiam laici possunt usucapere vel præscribere libertatem ab obligatione solvendi decimas, quoad quotam, & ab obligatione solvendi de illo vel illo prædium, à modo Parochus seu Rector habeat ex aliis Ecclesiæ jurebus congruam sustentationem.* Ita Navarrus. Cæterum quod ait, de illo vel illo prædium, idem omnino censendum est, etsi plura sint prædia. Nam cur magis in illo vel illo prædium, quam in aliis sive pluribus, nulla diversitatis ratio subest.

Quibus accedat ratio Rebuffi d. *qu. 13, n. 57*. Nam dum is aperte scribit, quotam decimæ præscribi posse etiam per laicum, ut tantum modò solvat duodecimam, vigesimam vel aliam partem, quia ad hoc, inquit, non est incapax: quis non videt, inde rectè effici, quod & integra immunitas à præstandis decimis præscriptione acquiri possit: cum ejusdem naturæ sit pars cum suo toto, l. *Quæ de tota* D. De revindic. Et tamen semper retento, quod Parochus sive Rector Ecclesiæ habeat aliunde sustentationem, prout dictum est antè.

Quare non obstant argumenta supra in contrarium adducta. Nam quod attinet ad primum, quo diximus, Deum sibi reservasse decimas in signum universalis dominii; Respondetur, Summos Pontifices citatis locis respexisse ad præceptum veteris Testamenti, quo jubebantur decimæ reddi Deo. *Levit. ult. c. in fine*, ubi his verbis: *Omnes decima terra, sive de frugibus sive de pomis arborum, Domini sunt, & illi sanctificantur.* Similia alibi extant, ut videre est supra c. 3. Non quod præceptis veteris Testamenti alligentur Pontifices, sed ut eo magis constitutiones suas de decimis imitatione veteris legis confirmant. Ut enim illæ decimæ prospectu divini cultus pro Levitis introductæ fuerunt: ita non minus decuit, easdem decimas repeti & institui in Ecclesia Christiana pro Clericis, ratione divini ministerii. ¶

Secundum argumentum ideo non obstat, quod præsupponat peccatum in tardius solvente decimas. Quare non procedit argumentum eo casu, ubi peccatum non vertitur; ut in iis, qui privilegio summi Pontificis, vel consuetudine, vel aliâ permissione juris à solvendis decimis immunes sunt.

Tertium, Quartum & Quintum, argumenta, supra cap. 9. discussimus, quæ idcirco hic non repetimus.

18 Quod verò transactio tolli vel saltem immi-
nui possit præstatio decimarum, probat textus in
c. 2. Et Veniens 6. De transact. Et in c. Ex multiplici 4.
De decimis Idque non tantum, ubi Clerici inter
se transigunt, sed & si cū laico facta sit transactio,
d. c. 2. Et ibi Bernar. in fine glos. ibid. Et Hostiensis, Et
facit textus in c. 2. De his qua sunt à Pralat. dum mo-
dò auctoritas Episcopi vel summi Pontificis
transactio accesserit; alioqui transactio perpe-
tua non est, sed personalis, hoc est, personam
Clerici transigentis non excedit, dicitur iuris. Nam
cū in alienatione rei ecclesiasticæ, qualis est &
transactio, l. Non solum 4. G. De pradiis Et aliis reb.
requiratur consensus & subscriptio Capituli, si
Ecclesia est Cathedralis, can. Sine exceptione xii. q.
2. si inferior Ecclesia, Episcopi assensus, can. pla-
cuit ead. q. 2. necesse est, & in transactioe perpe-
tua, ejus auctoritas interveniat, d. c. 2. Et d. c. Ve-
niens. Sed in Monasteriis, quæ Conventum ha-

rent, hoc amplius est, ut transactio etiam tem-
poralis de decimis iniuri non possit, nisi & con-
sensus, saltem tacitus, ipsius Conventus accedat,
c. Continebatur 2. De his qua sunt à Pralat. Et c. 2. De
reb. Ecclesia non alienan. in Clement. idem commu-
niter obtinet & in aliis Prælati, ut non minùs
hi in transigendo Capituli sui consentum adhi-
bere teneantur, c. 3. Et ibi Panor. n. 3. eod. tit. De
transact. Licet enim Prælati à jure generalem
administrationem habeat in rebus Ecclesiasticis,
c. 2. De donat. non tamen eâ continetur transactio,
quæ quædam alienatio est, l. Mandato generali D.
De procurat. juncta d. l. Non solum.

Ubi tamen meminisse oportet, quod trans-
actio in decimis ita demum procedat, si in vic-
cem compensationis nulla res temporalis inter-
venit: veluti, si simpliciter agri certi utrimque
adsignentur, d. c. 2. De transact. vel ne decimæ ex
quibusdam agris præstentur, c. 3. h. 2. De decimis.
Nam ut pecunia, aut alia res pretio æstimabi-
lis transactiois nomine decur, jure improbatum
est, c. fin. De rerum permut.

Postremus modus est exemptionis à decimis, si
si remittantur à Clerico, cui debeatur, vel ratio-
ne paupertatis, vel scandali vitandi causâ, exem-
plo divi Pauli Actor. 10. circa finem, Et 2. ad Co-
rinth. 11. ut ante meminimus hoc eod. cap. ex D. The-
ma.

CAPUT XVIII.

De Judicio decimarum.

SUMMARI A.

1. In decimis ab executione proceditur.
2. Cujusque rei iudicium est possessorium ac petitorium.
3. Ut Et decimarum.
4. Possessorium iudicium triplex.
5. Possessorium adipiscende iudicium decimarum, tam in Parocho quam in aliis.
6. 7. De possessorio retinenda Et recuperanda.
8. De petitorio iudicio.
9. Actio de decimis in hoc iudicio.
10. Virisque iudicii accumulatio.
11. Iudicium de decimis summarium.
12. De iudice decimarum quo ad possessorium Et petitori-
um, item Et de aliis rebus firmanlib. Et n. 13.
14. Panor. mitani de iudicio.

15. In decimis privilegio concessis quis iudex.
16. Item quis in locatis decimis iudex.
17. Item quis in venditis decimarum fructibus.

Postremo hoc Cap. tractandum est de iudi-
cio decimarum, quod, quale & coram quo
iudice instituendum sit. Illud initio præ-
mittentes, quod contra debitores decimarum
nullo iudicio opus sit, ubi res in confesso est,
hoc est, debitor decimas se debere non negat, nec
tergiversandi causam habet. Nam contra eos ab
executione, si ve præcepto iudicis Ecclesiastici
proceditur per censuram Ecclesiasticam, ut est
textus in c. Per venit 5. cum cap. seq. Et c. Ex parte 2. 1.
cum cap. h. 1. De decimis. Et cap. 2. De iudicio in Cle-
ment. remotâ etiam appellatione, cap. 3. Et cap. Tu
nobis